2117
1996

1290

मिथ्याज्ञानखंडनाटक

Meethya Gnankhundun Natuk.

अथमिथ्याज्ञानखंडनाप्रारंभः

249
1996

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

श्रीगणेशाय नमः श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीदेवीवः स्तुत्वा पार्थिवजनजननी पार्वती पावनी स्याद्वाग्देवी वाक् प्रसस्तु कमल
रविपरां सिद्धिमृद्धिं ददातु रामः कामं निकामं वितरतु सततं धाम धामा सु नामरेवं श्वेतार्ध्वं चूडे गजवदनयुतः कीर्ति
कीर्ति प्रदोस्तु १ अपि च सतां संग्रहितो नित्यं पाखंडपथदूरतः सश्रीपतिः परामृद्धिं सर्वसिद्धिं च यच्छतु २
नाटयंते सूत्रधारः भोभोः सभासदः सावधानाः शृण्वंतु इहखलु भरतखंडमंडनीभूते गुर्जरप्रदेशोद्धारवतीप
तेः प्रियायकविरविदासेकृतस्य मिथ्याज्ञानखंडनाभिधस्य नाटकस्याभिनयार्थं प्रवृत्तोस्मि तदाकार्यैव नटी सू
त्रधारः प्रियेइतस्तावत् प्रविश्य नटी अज्जउत्त के कज्जं सूत्रधारः प्रिये नाटकमभिनेतव्यमस्माभिः नटी
अज्जउत्त नंकवज्जं सूत्रधारः प्रिये भगवत्भक्त्यर्थमेव केरिसो उणभयवं सूत्रधारः आः भगवानपि पृच्छ
तेभवत्या तथाहि योमायया सृजति रक्षति हंति कालेत्रैलोक्यमेतदखिलं सजलांबुदाभः तं श्रीनिकेतमम
लांबुजपत्रनेत्रं नावैति कः परमकारुणिकातपत्रं २ नटी सहर्षं आकाशे कर्णं दत्वा अज्जउत्त किं कण्णकुहरं
दंसयदे सूत्रधारः कर्णं दत्वा आः परिज्ञातं वेदध्वनिरयं पालकं विधत्ते अस्माकं पवित्रतरः वीणारणत्कारो
पि श्रूयते अहमिति मन्ये वेदैः परिवृता भगवती वाग्देवी समागता यासौ साक्षात्कर्पूरगौरा कनकमयमहाकुं
डलोद्भासिगल्लाश्रीमद्दिष्णाग्रवीणाशशधरविशदे राजहंसे निषण्णा बिंबोष्ठिप्रपत्रायतनयनयुगोत्तुंगवक्षोजयुग्मा
हीराकारद्विजालिर्वलिललितनूद्दाममध्यास्तनाभिः ४ वेदाश्चयएते कषायवरवाससः शशिकरस्फुरंतुभिः प्रका
शितकुंदवरास्तिलकं कीर्तिगौरानना गृहीतकनककलशस्फुरितवारिपात्रीरुचा मिलनखरुचो वचोमृतरसेन सत्सो
ख्यदा ५ तर्हि वयं सपर्यार्थं प्रयतामइति निष्क्रांतो प्रस्तावना ततः प्रविशति यथानिर्दिष्टा भगवती वाग्देवी चत्वा
रो वेदाश्च सर्वशास्त्रनिपुणपरिवृताः इतस्ततः परिक्रम्य वेदा सरस्वतीं विलोक्य भगवति संसारसागरतरणी चिरं
चिमुखकमलप्रबोधनभास्वत्करतरणि विद्वन्मुखांभोजराजहंसि सकलसुराकरमकुटघृतपुष्पपूजितनखमि

251
1996

षशशधरनिकरसदने अमृतकरवन्मंजुलवदने गंगाकल्लोलवद्विमलगुणगणसदने अस्मत्तनूद्भवे अस्मदाधि
ष्ठात्री भगवति अस्मदाधारभूतांतः किंचिद्विज्ञाप्यमस्ति वयं तु पापापहेतुना कलिहलकेन पराभूता चिरं लप्र
चाराः कृताः तद्यथा विप्राः क्षिप्राज्यलुब्धधनमत्तरमहाकारुणेहेयसंत्तिव्यासः कासारवापीगृहकृतवसना
हीभ्यमेवाभ्यसंति गोपीमुखंद्रभालाविरसतुलसीकाकाष्टमालासमैलागायंतिध्यानमार्गस्थितयुवतिमु
खाः शुद्धवेषावशेषाः ६ क्षोणीसुराः पुरुषसूक्तकृतश्रमाश्च केचित्तु रुद्रजपपाठकगर्ववंतः ये प्रेतसूक्तचतु
राश्चतुराननोपि तेषां पुरः किमपि नार्हति गर्ववंतानां ७ भगवति यत्किंचिदशुद्धमपि पठंति तदपि केवलं भूद
र्थमेव नतु परमार्थबुध्या तद्यथा प्रकाशदशनाः केचिदुद्यादितशिरोरुहाः शूद्रालयेपठंत्यध्वे वाङ्क्षेप
पराङ्मुखाः ९ दीक्षासीक्षान्विताः शुद्धमुद्रामुद्रितवर्ष्मणः ब्रह्माणमवजानंति किमतः परमुच्यते ९ अ
तोस्माभिः किं कर्तव्यं कुत्र गंतव्यं तत्समादिशतु भगवती वाग्देवी अस्याश्चर्यमिदं भगवतो वेदा अपि स्तुवंति वाक्यो
वराकीं मां संभावयति तथाहि ब्रह्मा सृजति शार्ङ्गधनुर्धरोपि रक्षति यज्जगतो वसानो रोषो वि
भर्ति धरणीं तपनो ऽर्कचंद्रौ पुष्णाति मेव महिमा विलसत्सतीतत् १० अपि च प्रातर्महस्तरणिरेव गतं बहूच स्तम्ब
ध्यदिने निगदंति दिवं यज्ज्योतिस्तथा स्तसमये खलु सामधामध्वयंतः सकलकारणकारणानि ११ अपि च भव
त्योजायते यज्जोयज्जा दृष्टिप्रजायते दृष्टाधान्यानि सर्वाणि वर्तंते नैश्च देहिनः १२ आयांति यांति देवाद्या यु
ष्मन्मंत्रप्रणोदिताः कतरस्तद्भवत्योपि संसारे सारसांगतः १३ अवजानंति ये वेदान् भवतो भगवन्मान् जी
वंतोपि जीवंति ते नरा नरकौकसः १४ वेदाः भगवति तवानुगृहीता मनुष्या अपि यदि वा स्वस्तिनुल्या भ
वंति तर्हि साक्षाद्भगवती कथमेवं धर्मप्रधानानि वचांसि न वदति उत वा भगवत्या युक्तमुक्तं परं तु कलि
मिरांधीभूतानराधमा एवं न पश्यंत एव दृश्यते निराधारे रस्माभिः कथं स्थातव्यमिति वाग्देवी चिरं वि

मश्यवेदाः कलावेकं समीचीनमस्ति वेदाः साश्चर्यं भगवति किंतत् वाग्देवी यत्प्रतिगृहं विष्णुभक्तिर्दृश्य
ते तद्विष्णुभक्तिमाश्रित्य निवसंतु भवंतः विष्णुभक्तियुक्तानां भवतां महती शोभा संपत्स्यते स्वभावक्रूराणां भ
वतां भगवत्या विष्णुभक्त्या समागमो जगन्मुरे भविष्यति तथाहि विष्णुतो वेद यथा श्वाणामाश्वाणा मृक्षिमालया
विष्णुभक्त्या तथा योगो भवतां भवतापहृत् १५ अपि च भक्तिर्मुक्तिप्रदात्री जलधरपटलस्याममूर्ते यथास्यान
दृक्शीनकांचीरक्षपतिनगरी नैमिषं पुष्करं वा नो गंगा गोमती वा नहि नहि शरयुर्नर्मदा सारदा वा सर्वे वेदो
पि सद्यो नरहरिभजनादेव मुक्तिप्रदास्युः १६ ते धन्यास्ते महात्मानस्तन्मातुर्जठरं वरं मनुष्यलोकमासाद्य ये
भजंति जनार्दनं १७ तेषां वध्या कथं नाभूज्जननी जननी च सा दुरापि मर्त्यतां शास्त्रविमुखा ये जनार्दनात् १८
तज्जिह्वा शातखंडा कथमथ वास्याभ्रूकुटीतस्य नरहरिभक्त्या विहितं गानर्तनं नैव तो येन १९ ततो नेपथ्ये
इयं देवी भक्तिर्भवभयहराभाति सुतरां मुरारेः शीतांशुस्फटिकविशदा पुंड्रसुभगा स्फुरत्फाणिप्रोतप्रवित
तधृताक्षावलिलतासती मान्या धन्या वलिकलितपादांबुजयुगा २० ततो नेपथ्याभिमुखमवलोक्य सरस्वती
सरस्वती सखिकरणेपश्य कोयं किंवदति करुणाविलोक्य भयवरि भयंवरीये विष्णुभक्तिये कोपिः त्वं यो
गो भयवरीएपुयदाक्रांति विस्तारयं आअछदी सरस्वती दिक्षा समागता भगवती विष्णुभक्तिः तर्हि वेदा
नां कार्यसिद्धिः संपन्नैव ततः प्रविशति यथानिर्दिष्टा भगवती विष्णुभक्तिः सशिष्या विष्णुभक्तिः परिक्रम्य
धिक् कलिना धर्मवैरिणा किं किं न कृतो तथाहि वेदो छेदः पृथिव्यामजनि कृतिकृतिर्यामवासानदासाः शूद्राणां
भूमिदेवा नहि नहि समये कोपि संध्यामुपास्ते सेवा श्रीरुद्रदेवं नहि नहि नितरां भावशुद्धा नराणां रंभालोभाभिरु
ताः प्रतिगृहमनिशं साधुवादैश्चरंति २१ अपि च केचिद्वदंति वयमेव मुरारिदासाः मुंडाः कमंडलुधराश्च तथे
वरंडाः जीवंत एव वयमुक्तिमिताः सितोयद्भोतिगताः सपदिनः कतिनो ब्रुवंति २२ अहो अत्र कलियुगे वतीर्य
ये हरिभजनपराङ्मुखास्ते दैवेन वंचिताः २३ तथाहि ते पुरुषाः पुरुषाद्रामिथ्यावादाविवेकविवशाः येषा

253
1996

मेव न चित्ते वसुवे वपः प्रपालिताशेषः तथाच धनेचित्ते शोपि कृपया यस्यास्ति कृचित्पतिभावं साश्चर्यं
वदासीकी प्रार्थ्यातुं नहि हरिहिता २४ तथाच शुकसनकादिकयोग्यं भोग्यं भक्तस्य लीलया कुरुते वैकुंठ्यस्तस्मा
को वदवरो लिविष्टरश्रवसः इति परिक्रम्य विलोक्य विष्णुभक्तिः अये जगन्माता वाग्देवतेयं तिष्ठति तदुपस
रामि भगवती उपसृज्य भगवति वाग्देवतेनमस्करोम्यहं विष्णुभक्तिः सरस्वती भगवति विष्णुभक्ते अहमपि नम
स्करोमि इस्कभेमिलतः तथाहि गंगाकलिरात्मजयोः समागमो यथासंतो भूरि मुरेस्तु संभवेत् तथा बभूव दुहि
णात्मजायाः श्रीविष्णुभक्तेः सह साधुसंगः २६ सरस्वती भगवती विष्णुभक्ते दिक्षा चिरादावयोः समागमो जा
तः तत्रापि योंछिताय भगवती मीलिता विष्णुभक्तिः कथं नादिश्यते भगवत्छा सरस्वती वेदाः पापेन क
लिना पराभूता विमृश्यंति केन सह निवत्स्यामः तर्हि तेषां भगवत्याश्च समागमो भूरिशो भाये स्यात् विष्णुभ
क्तिः भगवती अहमपि कलिना पराभूता कुत्रचिद्गंतुकामास्मि सरस्वती साश्चर्यं भगवती कथमेवं वदसि तत्रैव
सर्वत्र प्रसारो दृश्यते तद्यथा सर्वत्रापि कलौ कथा मदकभिदः सर्वत्र गानप्रभोः सर्वत्रापि हि गोपिचंदनमिलाद्ग
लानराभूतले सर्वत्रापि हि मौलिमुंडनपरारडाः प्रचंडायतस्तन्मन्येत्र युगे तवैव सकभगे सर्वत्र वासः स्फुटं २७
विष्णुभक्तिः भगवती त्वं यान्वेष्मि वा न मन्यसे नते सर्वेपि वेष्मि वाः किंतु सर्वेपि पाखंडपथगामिनएव तथाहि
केचित्प्रसारकवलीकरणाय दक्षा गोष्ठीषु केचन सरोजदृशां स्मिताशाः केचित्प्रणाय सततं हरिभक्तिसक्ता चिरा
परं कलियुगे परमार्थभक्ताः २८ तथाच वेदाज्ञा वेपलायंति स्वज्ञाता वर्णो पादकचाश्रमो यस्य पादक सत्संशौचं
यस्य कारुण्यभावः स्वस्थो पुष्टो वेष्मि वाग्यः सउक्तः २९ तथाच वाग्यो यस्य स्यात्क्षुधायो विनीतः सम्यक्शुस्थो
यो विवेकान्वितश्च भक्तो मानुस्यात्पितुर्श्रीस्वणानां धेनूनां यो वेष्मि नाग्यः सउक्तः ३० अतएवोच्यते नास्तिको
पि वेष्मि वः तत्रापि हेतुवादिभिरहं निशेषं खलु सा तर्हि न्याय सहायेवेदे भाव्यं न्यायः भगवती वयमनीश्वरवा
दिभिः कर्मवादिभिश्चनितरां विरक्तमचाराः कृताः सरस्वती तर्हि मिमांसा सहथेवेदे भाव्यं मिमांसा भगवती सारवद्

ज्ञा निःप्रसंगादस्मद्वार्तामपि कैपिन जानंति तथाहि यत्र प्रचंडारंडास्फूर्यत्र यत्र चकारवः तत्र तत्र ब्रह्मगो
पीकलोकलुप्तजातिषु ३१ तद्यथा सएकः कर्ता भोक्ता च नद्वितीयोस्ति कश्चन सएव साधनं सर्वं किं कर्म कुरु
तेचकः ३२ मूढाः क्लिश्यंति संसारे मिथ्याहंकारबंधनाः ब्रह्मज्ञानामृतांभोधौ रमंते कुतोभयाः ३३ सरस्व
ती दिष्ट्या महानुतमोयं कलिर्यत्र कारवोपि ज्ञानिनः तर्हि वेदांतशास्त्रसहायानि वसंतु वेदाः वेदांतः भगव
ती वाग्देवतेयादृशावयदुःखार्तास्तादृशो नकोपि सरस्वती साश्चर्ये अहोगृहे ज्ञाननिष्ठाः किंतु मिथ्याज्ञाना
स्तिपापाचारा अस्मान्निंदयंति पाखंडाः तथाहि किंतीर्थे किंव्रतं वा किमिव वदसखे दानमात्रातिथेर्वा कृजाकः
श्राद्धमार्गो मुखविधिरथिकः कोस्ति विप्रः श्वपाकः कस्तातः काचमाता विलसति विभुना निर्मितेत्रस्मविद्या सर्वं
मिथ्येवधर्मा कतिपयकविभिनिर्मिता कर्मविद्भिः ३४ इति प्रचरद्भिः पाखंडैः सर्वभक्षैः सर्वगामिभिश्च मूर्खै
बहुलं जगद्भ्यते तथाच अस्पृशन्नेव जानीमो वयन्नस्पृश्यमेव वा स्वपरं वा न चास्माकं सर्वत्र ब्रह्मपश्यतां ३५
इति वदंतोरजोपि गृहे समानयंति धूर्ताः सरस्वती हाधिक् तर्हि गृहे पाखंडैर्वेदानां सर्वस्वमपि निर्गमितम
हो वेदांतास्तानस्मद्दृष्टिपथमानयंतु कोतूहलं द्रष्टुकामास्मि वेतो हे भगवती कंतस्मतिवादिनं मुंचामि विमृ
श्य आः परिज्ञातं प्रशस्तपौराणिकं कं चामि सरस्वती प्रशस्तपौराणिकत्वं तिष्ठात्र तैः संभाषणं कुरुयावदहं पृ
च्छामि प्रशस्तपौराणिकः यथादिशति भगवती तिष्ठितः ततो नेपथ्ये किं करोमि जगत्सर्वं मयि पापपरिवेष्टितं
अहंकारमयैः पाशैर्बद्धं पश्यामि सर्वतः ३६ प्रशस्तपौराणिकः नेपथ्याभिमुखमवलोक्य अये विद्यावतंसो व्या
सोयं समागतः योसौ हरिश्चंदनचर्चितभालदेशः स्वप्नेपि नाधिगतशास्त्रपुराणलेशः स्वच्छाचरेण परिवेष्टित
गौरदेहैरंडाशतेषु च पलक्षणदर्शितेहैः ३७ ततः प्रविशति विद्यावतंसः इतः समागच्छतु ज्ञानवेत्तो महाभागा जी
वन्मुक्तः स्त्रियः स्त्रियः जे अहिहहिआ राहो इति प्रविशंति तद्यथा विटोपदेशा विटवल्लभाश्च विटागनाश्चैव वि
लसीच स्वच्छार्थयुतांकितभालदेशा आयांति बालाः परिलूनकेशा ३८ एताश्चान्याश्च प्रविशंति विटोपदेशा

[illegible] सहिआओ पाएजणे अविणासिणी तता कोविणा भयणीयो अहासंवत्थ जणेहिति सखाः जे
अहिहहि सविणी विटोपदेशा सरभसं सहि अत्तर्थ करंदि अंगाइ तथा जघाजाणे अस्मगुरु आओ कवहरि
ओ अघोरगुरा ओ सुबाग ओ भविस्सदि विटविलासिनी दिहिया एवपंभवउ ततोनेपथ्ये मूक्षिकाश
तसमाकुलवस्त्रामहतोदरगतस्तनभस्त्रा यष्टिपाणिविकरालनेत्रांकं कस्तोस्त्वयमघोरगुरुर्यं ३९ प्रशस्त
पौराणिकः कैयमस्मिन्समागता नावसरयामि ततः प्रविशति अघोरगुरानामकुंभकारी आलो आमुरवा
कोविणजणंदि अविणासिणं साविलिहुज्ज पडुवा आराहयदि विणासिणीपथ्यरघडिदं ततो विहस्य सत
वं चिरामुहा जोणिसदेहं अयुज्जदि जोरिति विटोपदेशासहर्षं संस्कृतमाश्रित्य अस्मदुपदेष्टा अघोरगु
हासमागता उपसृत्य मानतं मस्करोमि अघोरगुरा साधिसंस्कृतमाश्रित्य विश्वयल्लभाभव अघोरगुरा
अयेवत्स विटोपदेशत्वमसि विटोपदेशा एवमेतत् अघोरगुरा अथ केन त्वया उपदिष्टाः विटोपदेशा मा
तर्भवत्याः कृपया बहवः साधवोपि विटत्वं प्रापिताः सत्यं वैव महिमा अघोरगुरा वत्सेभवत्या एकाकिन्या व
कृकार्यकृतं विटोपदेशा जननी मिथ्या प्रलपितेनाकं ममामित्रो विद्यावतंसो नामव्यासोयर्तते तेनसहितया
मयासर्वं निष्पादितं अघोरगुरा वत्सेसखियद्याः विटोपदेशा मातर्युवावर्तते तथाच गौरकांतिरथचंचल
क्षणः स्वच्छभव्यवसनो मनोहरः श्रीवत्सयुतुलसीविराजितो मूर्तिमानिव विटोगिनो लव ४० अघोरगुरा साधुस
सेसाधुइंद्रशिवएव उपदेशा विलोक्यते शिष्याणां विशेषतस्तरुणीनां उपसृत्य विद्यावतंसः जयतु अघोर
गुरा सास्मान्कुरु संपुटं कृत्वा स्वामिन्साष्टांगपातं प्रणमामि विद्यावतंसाः कर्मरहितो भव अघोरगुरा साधु
विप्रेंद्रसाध्वाज्ञीर्दृना विद्यावतंसः किमन्यत्रोच्यते अघोरगुरा विटोपदेशा प्रति वत्सेकति तरुण्यो वर्तंते त्वा
सम्य शिष्याः विटोपदेशा मुख्याः सुंदर्यः पंचसंख्याः अन्याः शतशः अघोरगुरा सर्वा तरुण्यो विलोक्यतथा
व्यासं विलोक्य सहर्षं दिव्य सहशोसमाचार्य संयतः व्यासोपि सुंदर शिष्याकवस्योपि सुदर्यं निरंजन रूप

येन चोभयोः सादृश्यं जायते अतएवोच्यते उभयत्र सादृश्यं दुर्लभतरं प्रशस्तपौराणिकः स्वगतं अहो स्त्री
णां प्रपंचो गहनः तथाहि पतिमपि कपिपक्षि प्राणिवत् सत्यं जंति तृणलवमिव मुक्त्वा यांति तां तं जनित्री
अथ पाथि परिभ्रष्टा ज्ञानवंतो भवंति ह्यहह किमिह कामासक्तामानुकुर्युः ४१ तद्भवतु पश्यामि तावत्
ततो विद्योपदेशा मातरेका ब्राह्मणी मयानिरंजनमार्गे श्रद्धा प्रापितास्ति तां मातः स्वयमेवोपदिशतु अस्या
भाग्येन भवत्या समागमो जातोस्ति अधोतगुदा बत्सेतामिहानयपश्यामि उपदेशायोग्या नुवा विद्योपदेशा
तामानयित्वा मातः सेयं ब्राह्मणी अधोतगुदा विलोक्य इयं समीचीना अस्मत्संबाधयोग्यस्तु कृत्वा पुनः च
त्सेरुहि विद्योपदेशा ब्राह्मणीयाहि मातुश्चरणवंदनं कुरु ब्राह्मणी सविचारं अहं ब्राह्मणी कथं कुंभार्या
श्चरणवंदनं करोमि अधोतगुदा गार्दविहस्य अहो मूढता अविद्याबलं पश्यतु पुनः ब्राह्मणी प्रति अ
धिभूते केन प्रतारितास्ति केनाधिकृतासि नायमात्मा ब्राह्मणः कुंभकरोपि सर्वमेतन्मोरर्थे विलसिते ता
निर्नोतु समदृष्टि सर्वत्राप्येकता ब्राह्मणादिचांडालपर्यंतं नभेदः ब्राह्मणीसभयं तथापि कुंभकार्याश्चर
णवंदनं कथं करोमि अधोतगुदा अरे मुर्खे मम गुरोश्चांडालाचार्यस्य निसं मयाचरणसंवाहनं मकारि ब्राह्म
णी मोनमालम्बतथैवतिष्ठति अधोतगुदा बत्से विद्योपदेशो अस्याः जाड्यं नथास्यति दुर्दैवायाः कथं ज्ञान
समायास्यति तद्भवतु एतां व्यासाय समर्पयसएवोपदिशति विद्योपदेशा ब्राह्मण्येहि व्यासस्य चरणवंद
नं कुरु सा तथा करोति विद्यावतंसः गतभ्रांतिर्भव ब्राह्मणी कानाम भ्रांतिर्विद्यावतंसः अयं स्त्रीपुरुषः अयं
परपुरुषः एवं कथं स्पृशामि इयमेव भ्रांति ब्राह्मणी साक्षात्स्वपरभेदो दृश्यते कथं भ्रांतिर्न संजायते विद्या
वतंसः अरे सर्वत्रापि सएवात्मारामो रमते देहस्त्वसत्यः बुद्बुदतुल्यः यः सत्यः सतुणकवाति तर्हि कथं भे
दं दृष्टिपाश्रयंति दुर्भगा उतच अयं ज्ञानमार्गः कठिनः मुक्तिश्च अस्मिन्मार्गे स्थिता विधवाप्यहर्निशं पर
मानंदे मग्नावेधव्यदुःखं न जानंति तथाहि गेहे गेहे यातिगोष्ठिभीषणहास्यं लास्यं क्रीडनं स्यात्सुखेन स्वा

257
1996

थं पानं यत्र तत्र स्थितानां स्थानं दानं नास्ति शौचं श्रमो नास्ति ४२ एवं सुगमो मार्गो मुक्तिश्च निरंजनकृपया लभ्यते
प्रशस्तपौराणिकः तद्भवतु एतां व्यासाय समर्पयसएवोपदिशति विद्योपदेशा ब्राह्मण्येहि व्यासस्य चरणवंद
नं कुरु सा तथा करोति विद्यावतंसः गतभ्रांतिर्भव ब्राह्मणी कानाम भ्रांतिर्विद्यावतंसः अयं स्त्रीपुरुषः अयं
परपुरुषः एवं कथं स्पृशामि इयमेव भ्रांति ब्राह्मणी साक्षात्स्वपरभेदो दृश्यते कथं भ्रांतिर्न संजायते विद्या
वतंसः अरे सर्वत्रापि सएवात्मारामो रमते देहस्त्वसत्यः बुद्बुदतुल्यः यः सत्यः सतुणकवाति तर्हि कथं भे
दं दृष्टिपाश्रयंति दुर्भगा उतच अयं ज्ञानमार्गः कठिनः मुक्तिश्च अस्मिन्मार्गे स्थिता विधवाप्यहर्निशं पर
मानंदे मग्नावेधव्यदुःखं न जानंति तथाहि गेहे गेहे यातिगोष्ठिभीषणहास्यं लास्यं क्रीडनं स्यात्सुखेन स्वा

मि॰ ज्ञा॰
५

मोस्कवेदाः सकलेश्वरेश्वराः सशास्त्रसंघाश्च पुराणसंहिता नमोस्कबोधर्मपथप्रवर्तका ६४६ वेदाः
कुर्वंतु कल्याणं श्रीरस्कसदनेहिनः सारदासारहानः स्यात्कारुण्यांबुतरंगिणी ४७ इतिश्रीकेविरवि
हासविरचितेमिथ्याज्ञानखंडणेनामनाटकंसमाप्तं श्रीरस्क शुभंभवतु ॥७॥ ॥७॥

५

259
१९९६

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

इतिमीमांसा ज्ञानखंडनसमाप्तः ग्रंथ २०६